

Profesajungų gidas

Šiame
numeryje:

Profesajungų
veikla įveikiant
diskriminaciją ir
siekiant įvairovės 1

Trečiasis profesajungoms skirtas leidinys analizuoja Europos šalių gerąją praktiką įveikiant diskriminaciją darbe. Remiantis Europos lygiu atliktos analizės rezultatais, pateikiamos rekomendacijos, ką daryti profesajungai, ketinančiai užsiimti antidiskriminacinėmis veiklomis. Antroje naujienlaikraščio dalyje analizuojami atskiri gerosios praktikos pavyzdžiai, kaip užtikrinti įvairovę savo profesajungose, tuo pačiu pritraukti daugiau narių ir pasiekti geresnių rezultatų. Pateikiamas konkretus Belgijos profesajungos pavyzdys, skatinantis įvairovę religijos pagrindu.

Kituose leidiniuose toliau bus analizuojama geroji kitų šalių praktika, pateikiami pavyzdžiai, kaip užtikrinti įvairovę profesajungose kitais pagrindais.

Profesajungų veikla įveikiant diskriminaciją ir siekiant įvairovės

Parengta pagal leidinį „Profesajungų veikla įveikiant diskriminaciją ir siekiant įvairovės“, Europos profesajungų antidiskriminacijos ir įvairovės veiklos analizė: inovatyvios ir reikšmingos praktikos įveikiant diskriminaciją ir skatinant įvairovę“, išleistą įgyvendinant ES programą, skirtą įdarbinimui ir socialiniam solidarumui PROGRESS (2007-2013).

Diskriminacija darbo rinkoje – reiškinys, paplitęs ne tik besivystančiose, bet ir išsivysčiusiose, demokratiškose valstybėse. Šią diskriminaciją gali patirti jauni ir vyresnio amžiaus

asmenys, turintys negalią, priklausantys etninėms, rasinėms, seksualinėms mažumoms, išėję iš įkalinimo įstaigų, migrantai ir kitų socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių atstovai. Profesjonų gali ženkliai prisidėti siekiant įveikti diskriminaciją darbo rinkoje, inicijuodamos įvairias programas, skleidamos informaciją visuomenėje, bendradarbiaudamos su darbdaviais ir nevyriausybinėmis organizacijomis.

Studijoje nagrinėjama keturios pagrindinės temos:

- Profesjonų veikla skatinant lygybę ir įveikiant diskriminaciją;
- Profesjonų mokymai siekiant skatinti lygybę;
- Socialinis dialogas ir praktikos darbo vietoje skatinant lygybę ir siekiant įveikti diskriminaciją;
- Bendradarbiavimas su NVO siekiant įveikti diskriminaciją.

Pagrindiniai analizės rezultatai:

Paaiškėjo, jog profesjonų visoje Europoje plėtoja iniciatyvas skatinant lygybę ir siekiant įveikti diskriminaciją, o inovatyvios ir reikšmingos iniciatyvos nėra apribotos atskiriems diskriminacijos pagrindams ar geografinėms sritims.

Dauguma iniciatyvų buvo adresuotos rasinės ar etninės diskriminacijos įveikai, nemažai dėmesio skiriama diskriminacijai amžiaus pagrindu, seksualinės orientacijos, negalės, religijos ar tikėjimo. Iniciatyvos ne tik orientuojasi į įsisenėjusias diskriminacijos formas, bet ir į naujai atsirandančias jos apraiškas. Yra daug socialinio dialogo tarp profesjonų ir darbdavių pavyzdžių, kai buvo pasiekta susitarimų ir kuriamos įvairių darbe strategijos. Iniciatyvų pavyzdžiai – seksualinių mažumų atstovų įdarbinimas, kolektyviniai susitarimai, siekiant eliminuoti diskriminacinį poveikį turinčius kriterijus, tokius kaip darbuotojo amžius.

Daugelis profesjonų keičia savo struktūrą, prisitaikydamos prie reikalavimų lygybei ir nediskriminavimui. Pvz., steigiami lygybės skyriai, į profesjonų vadovaujančius postus renkami pažeidžiamų grupių atstovai, ir pan. Profesjonų sėkmingai bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis,

siūlydamos naujų darbuotojų teisių užtikrinimą ir organizuodamos bendras kampanijas, pvz., prieš rasizmą ar ksenofobiją, remdamos seksualinių mažumų atstovų teises, dalyvaudamos bendruose renginiuose – pvz., kampanijose už negalią turinčių asmenų teisę į darbą. Profesjonų pripažįstama mokymų svarbą vystant naujas prieš diskriminaciją nukreiptas strategijas. Leidžiami informaciniai leidiniai skirti profesjonų nariams, kuriuose pateikiama informacija apie socialiai pažeidžiamų asmenų teises. Vis daugiau profesjonų užsiima LGBT (lesbiečių, gėjų, biseksualų, transeksualų) klausimais, dažniausiai – bendradarbiaudamos su nevyriausybinėmis organizacijomis. Rengiamos bendros konferencijos, dalyvaujama LGBT organizacijų renginiuose, inicijuojami bendri leidiniai, kartu vykdomas lobizmas ir atstovavimas. Keičiamos profesjonų struktūros ir tai leidžia įtraukti LGBT asmenis į sprendimų priėmimo organus.

Gerosios patirtys

Austrija. Jaunimo dalyvavimas profesjonų veikloje.

Austrijos profesjonų federacijoje jaunimo atstovai aktyviai dalyvauja plėtojant socialinį dialogą. Jie pirmieji iniciavo lyčių lygybės skatinimą profesjonuose, pasisakė už didesnį jaunų moterų dalyvavimą priimanant sprendimus profesjonų veikloje. Austrijos profesjonų federacijos taryboje dabar 50% sudaro moterys. Profesjunga aktyviai remia jaunimo atstovų dalyvavimą mokymų centruose, įsteigtuose vykdančios Vyriausybės jaunimo įdarbinimo programą. Jaunimo atstovų dalyvavimas profesjonų veikloje paskatino specialių teisės aktų, orientuotų į jaunimo įdarbinimo skatinimą, atsiradimą.

Islandija. Lygios teisės migrantams darbo rinkoje.

Islandijos darbo konfederacija pradėjo iniciatyvą prieš migrantų diskriminaciją darbo rinkoje: jiems mokami mažesni atlyginimai, nesudaromos darbo sutartys, nesuteikiamas socialinis draudimas, jie dažnai neinformuojami apie savo teises. Profesjonų orientavosi į maisto pramonės sektorių, kuriame didžiausia migrantų darbuotojų koncentracija, išleido lankstinukus 10 kalbų, pranešimus spaudai informuoda-

ma visuomenę apie vykstantį progresą ir pasiektus pokyčius. Migrantai vis aktyviau ėmė jungtis į profsajungas, dalyvauti jų veikloje ir kovoti už savo teises.

Italija. Bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO) siekiant kovoti prieš diskriminaciją.

Italijos visuotinė darbo konfederacija nustatė du pagrindinius iššūkius – migrantų dalyvavimas darbo rinkoje ir homofobija Italijos visuomenėje. Konfederacija aktyviai bendradarbiavo su nevyriausybinėmis organizacijomis vykdydama antistigminę kampaniją prieš diskriminaciją darbo vietoje, savo struktūroje sukūrė padalinį „Naujos teisės“, atsakingą už antidiskriminacinių veiklų koordinavimą.

Lietuva. Profsajungų atstovų mokymai skatinant lygybę.

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija ėmėsi iniciatyvos prieš diskriminaciją amžiaus pagrindu, bendradarbiaudama su senėjimo srityje veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis. Įgyvendinant šią iniciatyvą, vyko pagyvenusių asmenų mokymai, perkvalifikavimo programos, akcijos, siekiant atkreipti vyriausybės ir valdžios atstovų dėmesį į pagyvenusių asmenų diskriminaciją darbo rinkoje. Šios veiklos ne tik padėjo atkreipti visuomenės dėmesį į diskriminacijos amžiaus pagrindu problemą, bet ir motyvavo pagyvenusius asmenis prisijungti prie šios iniciatyvos.

Patarimai profsajungoms, ketinančioms užsiimti antidiskriminacinėmis veiklomis

1. Skelbkite žiniasklaidoje informaciją apie savo vykdomą veiklą ir pasiekiamus rezultatus;
2. Propaguokite įvairovę darbo rinkoje imdamiesi priemonių daugialypei diskriminacijai įveikti;
3. Pagyvenkite antidiskriminacines iniciatyvas, suteikdami joms žmogaus veidą – pristatykite konkrečią visuomenės grupę, kuri išloš iš Jūsų siūlomų veiklų;
4. Bendradarbiaukite: su NVO, darbdaviais, kitomis profsajungomis (nacionaliniame ar ES lygmenyje);

5. Būkite pasirengę pritaikyti esamas ar sukurti naujas struktūras;
6. Pripažinkite, kad kova už lyčių lygybę yra ne papildoma, o esminė profsajungų veikla;
7. Supraskite, kad lygybė ir įvairovė įmanoma ne tik esant ekonominiam pakilimui;
8. Atpažinkite, kas pasiteisina, ir kas – ne;
9. Prisidėkite keičiantis informacija ir patirtimis ES lygmenyje;
10. Dalyvaukite skatinant visuomenės sąmoningumą;
11. Prisidėkite inicijuojant ir vykdant tyrimus, susijusius su diskriminacija darbo rinkoje.

Geroji profsajungų praktika skatinant įtrauktį

Praėjusiuose numeruose apžvelgėme, kur skūstis darbuotojams dėl jų pažeistų teisių, aptarėme daugialypės diskriminacijos atvejus, kaip vieną iš kolektyvinių būdų įgyvendinti savo teises. Šio numerio tekstas, kalbant apie skirtingų grupių teises skirtas įtraukti ir gerosioms praktikoms užsienio profsajungose, užtikrinant savo narių teises ir jas ginant.

Tekstas paremtas organizacijos Social Europe ataskaita „Profesijų sąjungų praktikos antidiskriminacijos ir įvairovės srityse“, daugiau informacijos: http://opzz.org.pl/english/about_us.html, <http://www.znp.edu.pl/elements/main/angielski>, <http://www.csc-en-ligne.be/>

Profesijų sąjungos derybos dėl religijos

Krikščioniškų profesijų sąjungų konfederacija Belgijoje (Confederation des Syndicats Chrétiens de Belgique) priklauso Krikščionių darbininkų judėjimui ir krikščioniškas tikėjimas yra vienas iš pagrindinių profesinės sąjungos identiteto komponentų. Šis atvejis aprašo veiksmus, kurių profesijų sąjungos atstovai ėmėsi atsižvelgdami į musulmonų darbuotojų poreikius dėl darbo valandų, apgyvendinimo, laiko maldoms, ypatingai Ramadano metu, hidžabo dėvėjimo, maldos vietomis, košerinio maisto, laisvų dienų musulmonų šventinių dienų metu bei

leidimu išvykti piligriminei kelionei į Meką. Veiklų sėkmingumą lėmė tai, kad profsąjunga savo veiksmus organizavo bendradarbiaudama su atitinkamomis nevyriausybinėmis organizacijomis.

Šis pavyzdys parodo, kad jautrumas tam tikrų žmonių religijai ir įsitikinimams, padeda atsižvelgti į profsąjungos narių skirtingus poreikius. Panašūs veiksmai gali būti pritaikyti nebūtinai tik profsąjungos narių musulmonų poreikiams spręsti.

Iššūkiai ir sprendimai: Anksčiau profsąjunga tradiciškai sprendavo įvairius individualius atvejus vietiniu lygmeniu. Pakeitus strategiją pereita prie kolektyvinių sprendimų priėmimo, leidžiančių profsąjungai reaguoti į tam tikrus pokyčius, pvz. vietinėje viešojoje ligoninėje Verviers (Valonijoje). Gyventojai musulmonai kartu su musulmonų interesus atstovaujančiomis NVO ligoninės paprašė suteikti galimybę melstis ir atlikti laidotuvių apeigas musulmonams, kadangi ligoninėje jau buvo koplyčia krikščionims.

Vadovybei sutikus, socialiniai darbuotojai ir dalis kolektyvo (daktarai, slaugos darbuotojai ir technikai) buvo paskirti atsakingais surasti patalpas ligoninėje. Jų darbo rezultatas – 2008 metais įsteigta meditacijos patalpa, kuri atvira visoms filosofijoms ir religijoms. Pradžioje buvo susidurta su dviem pagrin-

dinėmis problemomis: 1) Katalikų kapelionas pirmas iškėlė tam tikrus klausimus ir abejones, tačiau profsąjunga paskyrė mediatorių, kuris padėjo išspręsti neaiškumus tarp kapeliono ir ligoninės vadovybės; 2) Sekuliarūs ligoninės valdybos nariai teikė pasiūlymą apskritai pašalinti visus ligoninėje esančius religinius simbolius. Vis dėlto, valdyba buvo įtikinta sutikti su planais skirti patalpas meditacijai, kurios būtų atviros ligoninės pacientams, lankytojams ir darbuotojams. Profsąjunga nuo pradžių rėmė šią idėją ir suteikė jai visišką palaikymą. Profsąjungos atstovas buvo nuolat informuojamas apie vykdymo progresą.

Poveikis: Inicijatyva buvo įgyvendinta ją pilnai palaikant ligoninės valdybai, direktoriui, personalui, profsąjungoms, NVO ir mečetės atstovams. Tuo pačiu vyko diskusijos dėl religijos darbo vietoje, nes delegatai kreipėsi prašydami konkrečių sprendimų, pabrėždami, kad religija yra svarbus įvairovės aspektas.

Be to, vykdant įvairovės mokymus Krikščionių profsąjungų konfederacijoje, buvo užmegztas dialogas su musulmonais, į mokymus buvo pakviestas Belgijos musulmonų profesionalų asociacijos atstovas. Religija, kaip vienas iš aspektų, buvo įtrauktas į mėnesinius įvairovės grupės susitikimus tarp profsąjungų, įvairovės patarėjų iš Briuselio ir Valonijos.